

Gamla svenska mått

1910 hade de flesta europeiska stater infört metersystemet utom England och Ryssland. Danmark införde detta 1907-1912. Nordamerikas Förenta Stater har även infört detta, kanske med devisen: ”Vi inför metersystemet, tum för tum” ?

Längdmått

1665-1855

1 mil (lantmil)	18000 alnar (10688 m)
1 famn	3 alnar (1,781 m)
1 aln	4 kvarter (0,5938 m)
1 kvarter	6 verktum (0,1484 m)
1 verktum	12 verklinjer (24,74 mm)
1 linje	2,062 mm

1855-1880 (Decimalsystemet infördes)

1 mil (lantmil)	36000 fot
1 ref (rev)	10 stänger (29,69 m)
1 stång	10 fot (2,969 m)
1 fot	10 decimaltum (0,2969 m)
1 decimaltum	10 decimallinjer (29,69 mm)
1 decimallinje	10 gran (2,969 mm)
1 gran	10 skrupel (0,2969 mm)

Förkortningar: ' = fot, '' = tum, ''' = linjer

Ytmått

1 tunnland (32 kappland, 14000 kvadratalnar, 56000 kvadratfot)	32 kappland (4936,6 kvm)
1 kappland	437,5 kvadratalnar (154,27 m ²)
1 kvadratalnar	4 kvadratfot (0,353 m ²)
1 kvadratfot	144 kvadrattum (881,5 cm ²)
1 kvadrattum	144 kvadratlinjer (6,12 cm ²)
1 kvadratlinje	0,0425 cm ²

Rymdmått

1 tunna våta varor	48 kannor (4 fjärdingar á 12 kannor) 125,6 liter
1 kanna	2,617 liter (år 1665)
1 tunna torra varor	32 kappar (8 fjärdingar á 4 kappar) 146,6 liter

Men kappar var olika stora, beroende på hvad som mättes:

1 tunna löst mål	56 kannor
1 tunna fast mål	63 kannor
1 tunna salt och kalk	59,5 kannor
1 tunna malt	66,5 kannor
1 tunna färsk sill	48 kannor, senare 63 och slutligen 80 kannor

Ved mättes fordom i många olika mått som kas, stafrun, långved, famn mm, af hvilka en del, ehuru utan laglig berättigande, bibehållit sig till våra dagar.

1 kubikfamn	27 kubikalnar 5,65 m ³
1 kubikaln	8 kubikfot 0,209 m ³

Vanligen hugges veden ej en famn utan blott 3 fot eller i särskild i fråga om löfved 2,5 fot lång, hvarför man talar om sexkvarters och femkvarters ved.

Äro famnarna 3 alnar eller 6 fot långa och lika höga, kallas de småfamnar och innehålla af sexkvartersved en halv kubikfamn eller 108 kubikfot, af femkvartersved 90 kubikfot.

Stundom räknar man storfamnar, som äro 8 fot långa och 6 fot höga och sålunda af sexkvarters ved innehålla 144 och af femkvarters 120 kubikfot.

Järnvägsfamnar som äro 7 fot långa och 7 fot höga, och är veden 3 fot lång innehåller järnvägsfamnen alltså 147 kubikfot.

I vedaffären räknas svenska kubikfot och i virkesaffären engelska.

I fråga om träkol så mättes rymdmått i stig eller ryss som kan innehålla allt från 6-36 tunnor. En storryss kan variera från 18-40 tunnor.

När det gäller fartyg så mäts det utrymme som gods eller passagerare upptar i registerton, vilket är 2,83 m³.

Vikter

1 skeppspund	20 pund (lispund) 170 kg
1 lispund	20 skålpund 8,5 kg
1 skålpund	32 lod 0,425 kg
1 lod	4 qvintin 13,28 g
1 qvintin (kvintin)	69½ ass 3,3 g
1 skålpund	8,848 ass = 425,076 gram

/Källa: Svensk Kommunal- och Vallagsbok För Alla från 1910

